

У ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ИЖОБИЙ ЎЗГАРИШЛАР ЮЗ БЕРГАНИНИ КЎРСАТДИ.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

БИЗНИНГ ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ — МУСТАҚИЛЛИК ЭДИ. БУНГА ЭРИШДИК. МУСТАҚИЛЛИКНИНГ ОЛИЙ МАҚСАДИ — ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ ИZZАТИНИ ЖОЙИГА ҚЎЙИШ.

Ислом КАРИМОВ.

Биз тоғлиқлар тузум ҳиммат билан узоқ йиллар мобайнида мустақиллик, деб ўзимизни ишнатириб келдик. «Озод», «Эркин» замонимиз ҳақида шўрлар эъланди, қўшқлар кўйланди, аслида бу қозғалдиш мустақиллик эди.

Қозғалдиш мустақиллигининг оқибатларини деңгизимиз кўриб, эримиз, ҳавомиз, жисму жонимиз, онгимиз заҳарланиб бўлган.

Истиқлол аниқ мақсадларни кўзда тутди. Республика-

мизда яшаётган ҳар бир одам учун демократик ҳуқуқлар, бера-

диган, инсонни ва табиятни муҳофаза этадиган мустақиллик. Ҳ

олдига буюк мақсадлар қўйган. ХАЛҚИМИЗНИНГ ОРЗУ-УМИДЛА-

РИНИ ЎЗИДА МУЖАССАМ ҚИЛГАН ЧИНАКАМ МУСТАҚИЛЛИК

ЖУМҲУРИЯТИМИЗНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ НОМИ

БИЛАН ТАРИХГА КИРДИ.

Бугун мустақиллик ҳар бир ўзбек хонадонини умидбахш ёдга билан мураббис этмоқда. Халқ мустақилликка ишонч билан қараётган бўлди. Миллий давлатчилик анъаналаримиз қарор томоқда. Ташкилий ишлар енгилликда Ойроғошга тақдир тарада эмас, миллий руҳдан келиб чиққан ҳолда амалга оширилмоқда. Сисий-ижтимоий, иқтисодий ва маданий мустақилликка эришиш учун халқимизнинг минг йиллик давлатчилиги тарихидан келиб чиқиб иш юритилмоқда.

Истиқлол энг аввало давлат сиёсатида, иқтисодиётида, маданиятида ўз ифодасини топтомоқда. Давлат тили, ҳар бир кишининг фикрлаш мустақиллиги, сўз эркинлиги, демократик қарашлар ва фуқаролик мустақиллиги муҳофаза қилинмоқда. Мустақил республикада ҳар бир инсон мустақил шахс сифатида шаклланимоқда. Натيجида у ўз масъулияти, нуқтаи назарига, дунёқарашига эга бўлмоқда. Ахир ҳар ким мустақил ҳаракат қилиш имконига эга бўлгандагина ташаббускорлик, тadbиркорлик, амалий ишлар кўламини кенгайтирилади.

Бугунги тараққиёт жараёнида инсон ақл-заковати ҳам лажо бир юксалишга кўтарилди. Бугунги дунё кўрсаткичи, истибодсиз, мустақиллик ва эркинликнинг яшашга интилаётгани сир эмас. Бугун Бирлашган Миллатлар Ташкилоти сингари муътабар уюшмада давлатлар сонининг кўпайиб бораётгани ҳам овозланиб, халқлар хоҳиши галаба қилганда, халқлар ўз тақдирини ўзи ҳал қилишга киришаётганидан далолатдир. Араб, Эрон, Мугул истилоларини кўрган халқимиз чор Россияси бошлаган ақл ва унинг саркишларидан ҳам озода бўлиб, илгариги сингари буюк халқ сифатида қаддини ростласа, не ажаб! Бу буюк орзу рўёбога чиқишига аминимиз.

Мустақиллик йўли ҳеч қачон осон бўлмаган. Бу гоят машаққатли йўлни муваффақиятга босиб ўтиб, тўла мустақилликка эришиш бизнинг ўзимизга, саяё-ҳаракатларимизга боғлиқ. Мустақиллик ҳимоят муҳтож! Биз эҳди мустақиллигини бутун халқимиз билан яқдил бўлиб ҳимоя қилишимиз, Президентимиз ёнида туришимиз керак!

Биз тарихнинг қувончли айёмида яшамоқдамиз. Истиқлол шамоли кўнглимизга тегиб. Озодлик насимидан, истиқлол экинидан кўнглилар яйраб нафас олмақда.

Ўзбек халқи яралибдики, ўз эрки, ўз мустақиллиги учун курашиб яшайди. Бунга мазий гувоҳ. Ўзбек халқи қўлликка ўрганимаган. У тиз қўлиб яшагандан, тик туриб ўлмоқни афзал билади. Юнон, эрон, мугул босқинчилари — Искандар, Дорон, Чингизхон зулмининг жаборини торган халқимиз дунёга Амир Темур, Мирзо Улукбек, Ҳусайн Бойқарон, Захриддин Муҳаммад Бобур сингари буюк саркардаларини бергани ҳам афсус олма билди. Тарих нуқтаи назари билан ўйлаб қараганда, халқ бошига не кўнлар тушмади. Янги қотлар, турфа тақдирлар, турли ҳаракатлар туфайли қайсида халқлар ўз эркини топади, қанчалар эл-элатлар энг олдиди ҳуқуқларидан маҳрум бўлиблар. Соҳибқирон Амир Темур каби буюк давлат арбоби ташкил этган, илм-фан, маърифат борасида ўша даврадаёқ дунёга танилган бир давлат, катта бир халқ бугун кўп йиллик гоят чиройли ва салмоқли сузлар остига бекилган мустақилликдан озода бўлганини ҳис этмоқда.

Халқ орауси... Халқ бой-бадалат, тўқин-сочин ишаниш ороу қилади. Халқ азалий ҳаёт тарзига, барҳаёт анъаналарига суъвий ара-лашини ёқтирмайди. Бизнинг икки йилларда юрттаг сиёсати-миз шундай бўлдики, олдинги раҳбарларимиз ҳар кандай истакни халқнинг хо-ҳиши, деб эъдон қилди. Улар халқ номидан гапирдилар, халқ номидан иш қилган бўлиб кўри-дилар. Бироқ бу ишлар халқнинг маънавий оламини бойитиш ўрнига қаншоқлаштириди, умид-ни парчалади. Амалда оширилган ишларнинг ҳақиқа фойдаланиш за-рари кўп тегиб. Биргина «тад-бир» — қатгори оилайлик. Унда мадди элтиладиган одамга «халқ дўшмани» деб таъға осилди. «Халқ дўшмани» деган иборанинг ўзи ақлга сиймайди. Бир киши қандай қилиб бутун бошли халққа дўшманилик қилади? Биз қатгори баҳонасида минглаб одамларни қирдик. Халқни чалкашликка ста-килан ирсис сиёсатимиздаги сўз билан ишонч бир бўлмаганлиги-дир. Халқнинг урф-одатлари, ма-даний мероси эъзозлангани ўрнига тинтади. Натияжада боши берк кучага кирди. Партократия деган гурӯҳ юзага келди. Халқ улар-нинг қимлигини бора-бора англаб етди...

сат келиб етди. Биз бунга ўз вақ-тида англаб олишимиз керак. Энди тарихимизга миллий ўзини ангилар тўғрисида билан, келажак олдида масъулият ҳисси ҳақда ақолат кўзи билан қарашимиз ло-зим. Ҳозирги вақтда жумҳурияти-миз ўз тараққиётининг бурлиқ палласида турибди. Биз, дарҳақи-қат, тарихан нодир вазиятни бош-дан кечирмоқдамиз. Халқимиз қалбда миллий ўғровиш тўғриси-да шўр урмоқда. У гафлат уйқуси-дан уйғонди. Яна ухлаб қолмади, асрасин, халқимиз!

Асрлар ва минглаб қақиримлар, масофалар қақирга ситган тари-хнинг сарсон-саргардонлиқлар-дан сўнг қайта тиклаш учун қўл-лаб тadbирлар саяё-ҳаракатлар зарур бўлади. Ҳозирги авлод шунга амин бўлдики, ўтмишни ҳар қандай ақдаёқ сиёсий нуқ-таи назардан ўрганиш, талқин этмаслик керак. Халқнинг минглаб йиллар давомидаги та-раққиёт йўлига фақат ҳақиқат меъзони билан ёндашиш тўғри бў-лади.

Тарихга доимо жиддий муноса-батда бўлиш керак. Тарих фақат бизнинг ким эканлигимизни кўрсатиб турмасдан, балки келажакда ким бўлишимиз лозимлигини ҳам ка-ромат этади.

Маънавият — бу ҳақиқат де-макдир. Ҳақиқатнинг моҳияти шунданки, бонинг иқтисодий ва ижтимоий қуфатларимиз асл ил-дизи ахлоқ ва маданиятнинг ин-кирозга юз тутиши сабаблидир.

Маданият соҳасида янги давлат сиёсати ишлаб чиқилмоқда. Шун-дай сиёсатга эга бўлмагунча ма-даният равнақи амримаҳол.

Ушбу тўғри шарт бўлмаса керак. Ушбу халқнинг миллий саяёти, анъаналари йўқотилса кифой!

Халқ ижодиёти равнақи, кўнча-ча, ушбу нисбатан муносабатда боғлиқ экани кўриноб турибди. Ушбу йилларда бу қадар катта соҳага давлатимиз менсимаслик билан қараб келди. Халқ кўй-қў-шқлари композициялик ижодиёти билан алмашинди. Ҳунармандчи-лик — санъат унсурларидан йи-роқ, завоиди қўлнинг асосидан ишлаб чиқариш қозғалдиш билан алмашинди. Ҳўш, халқ оғзаки ижодиётининг аҳволи нима бўлди? Тўғриси айтиш керак, бебаҳо достонларимизга ҳам ақдапараст-лик, вазасаси билан ёндашиш. Халқ достонларининг фақат оғи-мига тўғри келадиганлиги нафр-этди. Ҳоҳланганча қисқартири-ди, қайчилади. Ҳатто «Алпо-миш» достонига ҳам аёвсиз тош-лар отилди.

Халқ ижодиётининг термалар, достонлар, қўшқлар, қўйлар ка-би соҳалари равнақ топан. Улар сарзанг ўзбек халқининг эҳтиёж-ларини тўла қондирган. Муассир-лар маҳорати миннатура асар-ларда деворий безанларда, мет-морчилик ишюотларида ўз акси-ни топи. Ҳунармандлар ясаган буюмлар гоят нафис безанлар би-лан мунақаш этилди. Бундай бе-забарла намуналарини фақат му-зейларда кўриш мумкин. Ҳунар-мандчилик — бизга аждодлардан муқаддас мерос. Бу маданий ме-ростга ҳам муносабат ҳуноқ эди. Халқ ўз ҳунаридан маҳрум этил-са, у бора-бора манқурта айла-нади. Манқуртнинг эса келажаги йўқ. Ўзбек ҳунармандчилиги саяё-тига ҳам худди шундай муносаба-тда бўлиши...

Ҳар қандай айна қарор то-ғунига қадар ўйлаб йиллар ўтади. Халқ ижодиётининг ҳар бир соҳа-си тақомили учун ҳам қанчалар йиллар саяё-ҳаракатлар сарф бўлган. Уни йўқотишга эса тари-хон жуда қисқа муддат кифой. Бироқ халқ умумларисиз, ҳусусан, ўтмишдаги санъат ва анъаналар-сиз бугунги ҳаётимиз гоят кўри-миз ва қашшоқ бўлиб қолди. Халқ ижодиётига эҳтиром ҳар бир

маъи тил қисмати билан чамбар-час боғлиқ эканлиги сир эмас.

Устоз ва шоғирд муносабати, аввало, савод чиқаришдан, ҳунар ўргатиш ва ўрганишдан бошлана-ди. Устозлар ким, ҳунар, ахлоқ-одобдан савоқ бериш билан шо-ғирдлар маънавий оламини, про-вардига, жамият ахлоқий муҳи-тини шакллантиришда етакча бў-либ келганлар. Устоз кўрмаган шоғирд эса ҳар мақомга йўрға-лайди. Шунинг учун буюк киши-лар ҳам устозларини эъзозлаган-лар. Маънавий олами устоз меҳ-ри билан йўғрилган қобил шоғирд ҳеч қачон ёмон йўлга қадам қўй-майди, устози юзини ерга қарат-майди. Ўз меҳнати, қашфи билан, ақсинача, устоз обрўсига обрў қў-шади. Шамсул миллатини Алиш-ер Навоийнинг мақури байтида устозга эҳтиром, шоғирднинг ус-тоз олдидан бурчи гоят назокат билан ақс этган:

Ҳақ йўлида ҳам севга бир ҳарф ўқитмас ранг яла, Айламак бўлмас адо онинг ҳақин юз ганж яла.

Батин пайта анъаналаримизнинг кейинги йиллардаги тақдирини ҳа-қда ўйлаб қолди. киши. Биз янги ахлоқ, янги ақолатлар яра-тамиз, дедик. Бироқ миллий ҳу-суфийларни, халқ минглаб йил-лар давомида шакллантирган, қи-қонига сингиб кетган, худди узук-ка кўз қўйгандек мос келадиган расм-русумларни четлаб ўтиб, пойдеворсиз, бутунлай янги маъ-навий қасрини қуриб бўлмаганини эътиборга англаб турибмиш...

Устозлик ва шоғирдлик одоби бўлади.

Ҳалолликдан чекинган устоз жамиятнинг ашаддий душманидир. Бу борада бизнинг фалсафамиз ҳам янгилишганга ўхшайди. Ҳо-зиригача дин — фанини инкор эту-ви кучли омил деб таърифлаб ке-линди. У ҳолда, дин равнақ то-пиб турган капиталистик давлат-ларда фан-техника соҳасида нега орқада қолиб кетдик? Бунга бую-ғамма кўриб турибди-ку? Бироқ ислом ҳадислари муслмон фар-зандлари билим олиш кераклиги ҳақида ўғат билан бошланади. Энди эса дин билан биргаликда ҳалолликни ҳам йўқотиб қўй-ганимиз фан-техника оёғига тушув бўлмоқда.

Президентимиз Ислом Кари-мов таъкидлаганидек, мустақил-лигининг олий мақсади — ўзбек халқининг иzzатини жойига қўйиш эди. Бу олий мақсадга етдик: халқимизнинг иzzати жойига қў-йилди. У жабон халқлари давра-сида ўз ўрнини, обрў-этиборини топи, қадри сарбаланд бўлди. Бирлашган Миллатлар Ташкило-ти биноси олдида муборак байро-ғи ҳиллаб турибди, юксак тан-таналарда Давлат Мадҳияси ижро этилмоқда, баланд минбарларни эса Герби беабо, қўнғилимизда миллий ифтихор тўғрисида ифти-ҳомда. Бор экансан-ку ўзбек, деб аҳли жабон бизга қойил қолмоқда!

Ўзбек халқининг иzzатини жо-йига қўйгунча, ўзбек миллатининг қадри-қимматини оширгунча, му-стақиллик ниҳолларини моҳир бор-бон каби парварिश қилиб воғга етказгунча Президентимиз ўз ҳу-зур-ҳаловатини аямиди, ақлу за-коватини салоҳияту маҳоратини доғиминдлик билан ниға солди.

Ота — оила бошлиғи. У оила-нинг тинчлиги ва оёқшайлигини ўйлайди. Ҳар бир оила аъзоси эса ота сўзини икки қилмайди. Уни ўз қўл-автори, юриш-туриши, иши ва меҳнати билан хурсанд қи-лишга ҳаракат қилади. Кимки ота низоомини, қатъий интизомини бузса, унинг шаънига жиндек бўл-сада гард қўндринишга уринса, ота қаттиқ танбех беради, уни тартибга қайиради. Шу сабабли ҳам ўзбек оиласи мустақам, об-рў-этибори баланд, иzzату ҳу-рматга сазовор.

Давлат ҳам улуг оила! Прези-дентимиз Ислом Каримов эса шу катта оиланинг отаси! Биз фуқа-ролар — унинг фарзандлари, улуг оиланинг аъзоларимиз. Ота сўзи фарзанд учун қону! Қону эса ҳаммага баробар. Улуг оиланинг барча аъзолари олган бўйсунинг шарт. Ота дуосини олган фарзанд унинг-ўсади, эл ичда ҳурматга са-завор бўлади, ҳаётда ўз ўрнини топади. Ота фарзандини — қўннинг қорасини қарғамайди, кечиримли қаради. Чунки ота қарғини ёмон. Қарғишга учраган фарзанднинг бири икки бўлмайди, қосасининг тағи оқармайди, эл нафратига дучор бўлади. Ота бетавфиқ ўли-ни оқ қилиши мумкин. Оқпадар фарзанд қисмати забун.

Президентимиз Ислом Каримов улуг оила тинчлиги ва оёқшай-лигини таъминлаб, барча фуқа-рога гапхўр ва меҳрибон ота синга-ри меҳру муруват кўрсатмоқда. Яхши иш қилса қўнғилин кўтариб, ёмон иш қилса танбех бериб, тўғ-ри йўл кўрсатмоқда. У миллати-мизнинг отаси, элу юрт ифтихори, мустақиллик ижодкори! Миллат

мустақиллиги, давлат мустақилли-ги Президент номи билан боғлиқ-дир. Биз Мустақиллик деганда Президент, Президент деганда Мустақиллигини тушунамиз. Мил-лат ва Мустақиллик тақдир Пре-зидент тақдир билан муштарак-дир. Чунки Президент мустақил бўлса, миллат мустақил бўлади, миллат мустақил бўлса, Ватан мустақил бўлади! Миллат ва Ва-тан озода бўлади, эркин нафас ола-ди, Ҳурият шамоли кўсига те-гади, Эрк қўши бошига нур со-чади. Бор бўлсин миллати! Бор бўлсин Мустақиллик! Бор бўлсин Ватаним!

Жаҳон 24

соат ичида

ДИПЛОМАТИНГ ҚОТИЛИ

8 август куни Грузия пойтахти Тбилисида Америка дипломати Фред Вудроффнинг оти бўлиб қотиб қолган. У республиканинг Душет районида яшовчи 21 ёшли Анзор Шармадзев экан. Абдулау-чининг айтишича, у ўз машинасига бензин олиш мақсадида, ҳар-бир-гизини ўлида америкалик дипломат кетаётган машинани тўхтатишга уринган. Талаби бақарилмагач, жаҳдан чиқиб автомат-дан ўқ ёғдирган.

ВОСИТАЧИГА ЭХТИЁЖ СЕЗИЛМОҚДА

Литва Президенти Альгирдас Бразаускас республика ҳудудидан аскарларни олиб чиқиб кетишни тўх-татиб қўйган Россия билан ўз мамлакатни ўртасида кескинлик вужудга келгандан каттиқ хавотирда эканлигини билдирди. У бирор халқаро таш-килот ёки хоржий давлатдан 31 август-гача Россиянинг ўз ҳарбий кучларини олиб чиқиб кетиши ва сойиқ СССР етказган зарарларни тўлаши борасида воситачилик қилишга розилик олиш умидида. Чунки А. Бразаускас «Россия билан барча соҳалар-да яхши қўнғилилик муносабатини қарор топтириш» тарафдо-ридир.

«СИЗДАН УТИНА, БИЗДАН...»

Япония Бош вази-ри Морихиро Хоноса-ва 23 август куни пар-ламентда сузлаган дастурий нутқида Россияда амалга оши-рилаётган ислоҳотга «ҳар томонлама ёр-дам бериш» ниятини билдирди. Шунингдек у «шимолий қууд-лар» муаммосининг хал эътилошига ва Россия билан Япония ўртасидаги алоқалар-нинг бутунлай яхши-ланишига эригиш мақсадини баён қи-лди.

Д. ҚУНАЕВ ВАФОТ ЭТДИ

Соёбқ КПСС ва Совет Қозогистони-нинг таниқли намоён-диси, уч марта Соци-алистик Меҳнат Қа-рмоғи, академиги Дин-мухаммад Қўнаев 22 август куни кечки пайт 82 ёшида тў-сатдан вафот этди. У Тошкентдаги вилоят-нинг Учалар тумани марказига жамоат-чилик билан учрашув ўтказиш учун таш-риф буюрган эди.

ТАБИАТ, ШЕҲРИЯТ ВА ЖАНГОВАР САНЪАТ ИХЛОСМАНДИ

Яқин Шарқнинг 12 мамлакатини пйёда кезиб чиқишга бел боғлаган Озарбайжон сайёҳи Алишер Озари 23 август куни Ганжадан йўлга чиқ-ди. Бундан илгари Ригадан Владивосток-гача соёбқ Совет рес-публикаларини пйёда кезиб чиқиб, машҳур бўлган сайёҳ аяни пайтада Озарбайжон-да югурғия жамияти аъзоларига қабул қи-линган. Миллий тинч-лик қўмитаси ёрли-ғига эга.

32 ёшли Алишер Озари сафарини буюк шоир Фузулийнинг 500 йиллигига ба-ғишлаган. Шу сабаб-дан унинг расм солин-ган ланҳани кўсала-олиб юради. Сафар йўналишини Фузулий ижод этган араб, турк, форс тилларида сузлашувчи давлат-лардан ўтади. Сайёҳ жазирама чўли минтақаларда-ги оғир қунарлар кечиринишга тайёра-лар экан, қуш-фу билан шугулланда ва жангонлар санъат ус-тиларига бериладиган ишил белбоғ соҳиб бўлиб.

МИЛЛАТ ВА ИСТИҚЛОЛ

Барот БОЙҚОБИЛОВ

Халқимиз катта бир оила. Ҳар бир кишининг ўз таъшиқлари, хоҳиш-иродаси, орзу-истаклари бор. Мустақил жумҳуриятимиз оёққа туриб олгунча қадар ҳар бир инсон гина-қудратини, баҳс-мунозараларини бир четга қўйиб мустақиллигини барқарор этишга, эркимизни мустақамлашга ўз ҳиссасини қўйиши, келажак ав-лодларга эркин, музаффар ва му-саффо Ўзбекистонни инъом эти-шимиз учун курашиши лозим.

Халқимиз тарихи бой ва улкан бўлишига қарамасдан ҳозирги ав-лод учун ҳалигача маҳҳум бўлиб қолаётгани сир эмас. Тарихимиз қопқалари эндигина очилди. У ҳа-қидаги ҳақиқатни юртимизнинг фидосини, ўз йўлидан, масъулият-дан, ўз сўзидан қайтмайдиган фарзанд-ларини рўй-рост айтишлари мумкин. Тарихимизни янгича ўр-ганиш борасидаги вазифаларни белгилаб олишдан илгари ўтмиш-нинг биз билан шундай шарт бўлган саҳифаларини кўп билан варақ-лашимиз керак...

Миллий ўзини англашиш тар-биялаш — аждодларимиз тарихи ва русумларига меҳр тўғриси билан сугорилган бўлиши даркор. Биз ўз тарихимиз ва маданияти-мизни қадрлагандек, барча халқ-лар тарихига ва маданиятига ҳам ҳурмат ва эҳтиром билан қарашимиз лозим. Зотан, бир-бири билан боғлиқ ва ўзаро ажралмас дунё-да энг даҳшатлиси — миллий я-қинлиқдир. Ҳар бир халқ тарихи унинг буюк сиймолари, улуг ки-шлари, салоҳияти билан белги-ланади.

Ўзбек халқининг мазоийси до-ғиминд даҳоларга, буюк мута-факкирларга бойдир. Абу Райҳон Берунийдан Абдулла Қодирйига-ча ўтган давра тарих замирининг унмалас халқаларини буюк даҳо-лар боғлаб тургани қувончли.

Ўзбек халқининг улуг сиймола-ри қолдирган мерос улкан ва бе-баҳо. Аммо халқимиз ўз қавр-лар мобайнида бу меросдан маҳ-луд даражада бебаҳра қолди. Қа-димий тарихимиз булоқларининг кўзлари беркитилган, маърифат шамлари эса ўчирилган эди. Энди шу булоқларнинг игнадек қўзини олдим, маърифат шамларини эса ёқдим. Бундан бутун халқимизни баҳраманд этиш улкан бурч на шарфиди назифадир.

Биз узоқ йиллар хотиржамлик кайфияти билан яшадик. Тарихи-мига ҳам ана шундай муносаба-тда бўлидик. Ўз-ўзидан маълум-ки, маданияти таназзулга учра-ган, маънавияти инкирозга юз ту-тган халқнинг келажаги гумон о-стида қолади. Ўзимиздаги хоти-ржамлик кайфиятига, мамнулиги тўғрисида барҳам берадиган фу-

Маданий мерос — бизнинг мо-дий ва маънавий бойлигимиз. Бу, бебаҳо — жаҳон ганжига бер-гусиз хазинами аждодларимиз бизга мерос қолдирган. Бизнинг энг бую-қ вазифамиз шу улкан меросни асраб-авайлаб, келажак авлодларга етказишдан иборат.

Маданият зиммасига юкланган вазифалар гоят муҳим эди. Биз театрлар, клублар, маданият са-роилари қурмасдан бурун, маъна-вий ва гоявий тарбия маскани бўлган, кишиларда эътиқод, адо-лат, инсоф ва ҳалоллик фазилат-ларини шакллантиришга астойдил ҳизмат қилиб келадиган масжид ва мадрасаларни буздиқ. Мен мада-ният даргоҳларини масжидлар би-лан бежиз қиёс этаётганим йўқ. Чунки маданият масканлари ўз олдларига қўйган вазифани ба-жарганларида чинакам муқаддас даргоҳга айланар эдилар...

Маданиятимизнинг ҳозирги аҳ-вали, уни миллий асосда ривож-лантириш, ўтмиш маданият ме-росимизга ҳурмат ҳақидаги мулоҳа-залар гоят қимматлидир. Санъ-атга ҳар ким ўз савияси да-дан сугорилган бўлиши даркор. Биз ўз тарихимиз ва маданияти-мизни қадрлагандек, барча халқ-лар тарихига ва маданиятига ҳам ҳурмат ва эҳтиром билан қарашимиз лозим. Зотан, бир-бири билан боғлиқ ва ўзаро ажралмас дунё-да энг даҳшатлиси — миллий я-қинлиқдир. Ҳар бир халқ тарихи унинг буюк сиймолари, улуг ки-шлари, салоҳияти билан белги-ланади.

Ўзбек халқининг мазоийси до-ғиминд даҳоларга, буюк мута-факкирларга бойдир. Абу Райҳон Берунийдан Абдулла Қодирйига-ча ўтган давра тарих замирининг унмалас халқаларини буюк даҳо-лар боғлаб тургани қувончли.

Ўзбек халқининг улуг сиймола-ри қолдирган мерос улкан ва бе-баҳо. Аммо халқимиз ўз қавр-лар мобайнида бу меросдан маҳ-луд даражада бебаҳра қолди. Қа-димий тарихимиз булоқларининг кўзлари беркитилган, маърифат шамлари эса ўчирилган эди. Энди шу булоқларнинг игнадек қўзини олдим, маърифат шамларини эса ёқдим. Бундан бутун халқимизни баҳраманд этиш улкан бурч на шарфиди назифадир.

Биз узоқ йиллар хотиржамлик кайфияти билан яшадик. Тарихи-мига ҳам ана шундай муносаба-тда бўлидик. Ўз-ўзидан маълум-ки, маданияти таназзулга учра-ган, маънавияти инкирозга юз ту-тган халқнинг келажаги гумон о-стида қолади. Ўзимиздаги хоти-ржамлик кайфиятига, мамнулиги тўғрисида барҳам берадиган фу-

Халқ ижодиёти гоят кенг доира-даги тушунча. Узоқ йиллар мо-байнида қўйлаб келинган қўшқ-лар, термалар, ўғаллар, ортаклар, ҳунармандчиликнинг барча турла-риндан тортиб расм-русумлар анъаналарга қадар халқ яратган муҳтож ёдгорлик ҳисобланади. Ҳозирги санъатнинг барча турла-рини халқ ижодиётининг меъсидир. Санъатимизнинг барча маҳбаси халқона бўлишини хоҳласан, биз, сўзсиз, халқ ижодиёти сарчап-маларини аъзозлашимиз керак.

Менимча, бирор халқнинг ер ю-зидан сууриб ташлаш учун уни

«ХАЛҚИМ БИЛАН ФАХРЛАНАМАН»

[Боши 1-бетда].

Тасаввур қилинг, кечаги марказ билан унга қарам бўлган ўлканинг озолиққа эришган кейинги муомаласи бир-тўла силлиқ кеча олади-ми! Йўқ, албатта! Бироқ, мустақил республикамиз раё-риятининг ўтказётган оқило-на сиёсати бу йўлдаги қийин-чиликларни изчиллик билан енгиб боришга имконият ярат-моқда. Ушбу имконият мам-лакатимизнинг Россиядаги эл-чиси ва элчихонасининг астой-дил иш қилиб боришини таъ-минлаётми.

Биз ўз фаолиятимизда пре-зидентимиз Ислам Каримо-внинг «Мустақил Ўзбекистон таъқи сиёсатида ҳаммадан бурун Ўзбекистон халқининг миллий манфаати туршии ке-рак, деб уқитирган сўзларига амал қилишимиз. Биз сиёсат-да реалист бўлиш зарурлиги-ни яхши англаймиз. Утмишда

ўлка давлат бўлган Россия ҳозир ҳам, бундан кейин ҳам шундай буюк давлат бўлиб қолиши мукаррар деган фикр-дамыз. Шунинг учун у билан дўстона муносабатлар ўзи-тишини биринчи галдаги асно-филлардан деб биламиз.

1992 йилнинг 30 мартида Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўр-тасида тузилган шартнома — икки тент қўқули, ўзаро дўст мамлакатларимизда имзо-ланган муҳим ҳужжатлар.

Биласизки, собиқ СССР ваёронасида ташкил топган мустақил давлатларнинг бе-нис-тино ҳаммаси, жумладан, Россия ҳам ҳозир жуда қийин тараққиёт босқичини бошдан кечирмоқда. Бунинг себабли-рини шарҳлаб ўтиришга ҳо-жат бўлмас керак. Ана шун-дай оғир сиёсий ва иқтисодий шароитда элчининг ўз халқи ва давлати номидан сиёсат

юрғизиши осон эмаслиги аён. Бизнинг қўшини Россия билан дўстона муносабат ўрнати-шимиз барча жиҳатдан маъ-бул сиёсат экинини қўқчи-лик тушунади. Лекин бунини ту-шунайдиган ёки тушунишни истамайдиган айрим гаврзлик унсурлар борлиги ҳам сир эмас. Узининг айтнинг, ҳозир Ўзбекистоннинг Россияга экс-порти 53 фонзини ташкил қи-лади. Унинг Россиядан им-порт қилиши ҳам шу миқдор-да. Ана шундай бир шароитда Ўзбекистоннинг рубль минта-қасидан чиқишга зарурат борми? Сиёсатда реалист бў-лиш керак, деганда биз мана шундай мавжуд шароитдан келиб чиқиб иш тутишни ту-шунаемиз.

Айни пайтда Россия Феде-рацияси ҳам иқтисодий исло-хотни амалга оширмоқда. Унда ички сиёсий қўқларнинг ўзаро зиддияти кун сайин зў-райиб борапти. Бироқ, шунга қарамай, бу қўқларнинг эксе-рияти бизнинг жумҳурияти-мизда юз бераётган тўб иқ-тисодий, сиёсий ва маънавий ўзгаришларни сиқиллаб қу-затиб борапти. Унга ҳаёри-хоҳларча баҳо бераётиш. Шу ўринда бир мисол келтири-моқчимиз. Шу йил 9 апрель кунини Борис Елцин Кремлда Мос-квада фаолият кўрсатётган чет эл дипломатияи корпуси, яъни элчилар билан учраш-ува ўтказди. Ушунда халқ ме-хмонлар жойларини эгалла-ма-данок менга «Борис Николае-вич сиз билан қўқшмоқини истайди», деган хабарини от-қазиди. Россия Президентининг мен билан қўқша тушиб айт-ган илк сўзлари шу бўлди: «Ислам Каримовнинг кең-фя-ти қалай? Россия халқлари Ўзбекистонда юз бераётган тўб ўзгаришларни зўр қий-қиш билан қузатиб борапти-лар. Чунки, ўзбек халқининг

ўзига муносиб Президентини бора».

Элчилик фаолиятим да-вомида мен Россиянинг бош-қа йирик раҳбарлари билан ҳам қўқ учрашдим, сўхбатлашдим. Бу учрашувларда кўзга та-шлангани аввало, ўзбек хал-қига, мустақил Ўзбекистон Республикаси ва унинг пре-зидентига дўстона муносаб-ат бўлди. Элчихонамиз нафрат сиёсий, балки, жаҳонга таъқ-ли фан, адабиёт, санъат ар-боблари таъриф буюрадиган қўқлар даргоҳга айланди. Бу — халқларимиз орасидаги дўстлик ва биродарликни сақ-лаб қолишга қўқли интили-дан далолат беради.

Яқинда элчихонамизда бую-қ олим ва давлат арбоби Мирзо Улуғбекнинг 600 йил-лигига бағишлаб журналистлар билан учрашув ўтказдик. Уч-рашувда таъқил ўзбек оли-млари билан бирга Россия Фе-нлар академиясининг вице-президентини К. Фролов бо-шчилигида ётоқлик рус оли-млари ҳам иштирок этишди. Ю-қ-сак назарни амалий савия-да ўтган ушбу учрашув аҳа-миятини алоҳида таъқиллаш-лозим. Бу учрашув ўзбек хал-қининг бениҳоят бой маъна-виятга бўлган қатъ ҳурмат ва эътиборини, қоласега, Мир-зо Улуғбекнинг ўқимши билан келажакни, шорқ билан Гер-б-нини бир-бирига туташтири-увчи улкан сиймо эканлигини яна бир бор намойиш этди.

— Буюқ ўзгаришлар ўзоқ-дан қараганда аникроқ кўри-нади, дейишди. Истиқлол тантанаси қилган икки йил ичи-да Ўзбекистонда юз берган ўзгаришларнинг энг муқимла-ри сизнингча нималардан иборат?

— Ҳақ гапини айтдингиз. Халқимиз орасида: «Салобат-ли тоғини ойнада кўрмоқчи

бўлсанг, унга қўқ яқин борма. Акс ҳолда тоғ қўқларининг ойнада акс этиши амри маъ-хол» мазмунинидаги нақл жуда машҳур. Агар шу нақл маъ-мунидан келиб чиқиб, Ўзе-бекистонимизга назар ташласек, юз бераётган турфа ўзгариш-ларни янада равшанроқ кўриш мумкин. Менимча, собиқ Со-вет Иттифоқи парчаланиб ке-тишига себаб бўлган қўқли сиёсий элчилардан бизнинг Ўзбекистонимиз ҳам шикаст-ланган бўлса-да шўқри, ўз бутунлигини сақлай олди. Ушбу элчилар республикамиз-да яшаётган турли миллат ва эллардан ташкил топган халқ ақиллигини, тотувлигини бузиши мумкин эди. Биз қис-қа муддат ичида миллат си-фатига ўзимизни танидик, ўз-галарга танитолдик. Миллий ғуруримизни оламга маълум қилдик. Мустақил давлат си-фатига мустақамландик. Эн-дидикда, ҳукуматимизнинг доноларча ўйлаб қўқётган ҳар бир қадамини бутун дунё-тан олмақда. Оламга танилган сиёсий арбоблар жумласида президентимиз Ислам Кари-мовнинг номи тилга олина-ётгани ҳаммаимизни қўқон-тирмоқда.

— Россия Федерацияси би-лан Ўзбекистон Республика-си ўртасидаги муносабатлар барқарор ривожланиб бор-моқда. Бунинг ўзбек дипло-матиясининг жиҳдий ютуқлари сирасига киритиш мумкин. Ай-тингчи, мамлакатимиз жаҳон саҳнида муносиб ўрин эга-лаши учун Ўзбекистон дип-ломатияси амалга ошираёт-ган фаолиятини қандай баҳо-лайсиз?

— Бу саволга жавоб бе-риш учун ўзбекларга ҳо кам-тарлик русумини бузишга тў-ғри келади, узр. Биз юқори-да дипломатияимизнинг Россия Федерацияси билан Ўзбеки-стон Республикаси ўртасида дўстона муносабатлар ўр-натиш йўлидаги фаолиятини қис-ман баҳо қилдик. Бироқ, менимча бу — Ўзбекистон дипломатияси амалга оши-раётган сиёсатнинг фақат бир қисми, ҳолос. Аслида Ўзе-бекистон дипломатияси қорға-ётган таъқи сиёсатнинг қўқ-ли бениҳоят кенг. Шу қўқлар-да бу сиёсатнинг дўқвий аҳа-мияти қасб этаётгани яққол кўришиб турибди.

Президентимизнинг Шарқ ва Герб мамлакатларига қи-лган сафарлари самарали ўта-ётгани бунга далоли. Айниқ-са, қўқини Тожикистонда юз бе-раётган юзқалар муноса-бати билан қўқсилган та-шбўбус дунё жамоатчилиги диққатини ўзига торди. И-слам Каримов БМТнинг Бош қотиби бутрос Ғолиига мах-сус мазтуб билан мувожабат этиб, Тожикистонда аяқ ол-ган беаъни қўқ тўқиллар олд-ини олиш масаласини қўқ-даланг қўқди. Президенти-мизнинг қўқинчилик билан қилган мардона ташбўбуси дунё миқёсида акс-садо бер-моқда.

— Ўзбекистон дипломатия-си олдига турган эндиғи муқим вазифа — БМТ, Оврүпода хавфсизлиқ ва ҳамкорликка бағишланган кеңаш, ЮНЕСКО, жаҳон валюта фонди каби халқаро ташкилотлар билан янада яқинроқ алоқа ўрнати-дан иборат.

— Яқинлашиб келётган байрам муносабати билан татандошларимизга тилакларингиз бори!

— Кеңса авлод вақилларига айтдиған сўзларим қисқати-на: сиз азия отахонлар, она-хонлар 30-йиллар қатегони даҳшатларидан изтироб че-кингиз, 1945 йил улғу гала-ба наҳидасини ҳам татиб қў-ғансиз. Хайрат, мана Олло Таолонинг мурувати билан қўқсб юрган энг муқаддас ниятингизга ҳам етдингиз. Жонажон Ўзбекистонимиз даҳур ва мустақил бўлди. Де-мак, эндиликда сиз учун энг муқим — соғлиқ-саломатлик. Очмон бўлинг, бахтиёр қар-йил тағшини суринг, қарне-манг!

Еш ватандошларим, ҳали мейворонсиз, ўн гулингиздан бир гулингиз очилгани йўқ. Бунинг устига синашга бўл-маган ўтиш даврида яшап-сиз. Аммо, оининг ўн беши қоронғу бўлсун, ўн беши ёруғ. Истардимки, бугунги дамада ёруғ, қўқончи қўқлар таш-қиш ҳақида умидада яшаски! Сизларга бу саводатли йўлда бардош тилаймән! Шу гузал ватанимизни севиниш ўрга-найлик!

Сўхбатдош:
Амиркул КАРИМ.
[Уз].

• Сайёрамиз нафаси

АФҒОНИСТОН КУНДАЛИГИ: УРУШНИНГ АКС САДОСИ

«Оллоху акбар!» — Мозори Шарифдаги қочқолар иши бўйича БМТ вақилигига Шер-фатиманинг му-авини Жак Дюбайла бу сўзларни ҳеч бўлмағи таллаффуз этди. Биз юзимидаги фотига тордик. «Тойотамиз Термиз—Хайратон кўприги томон йўл олди.

Ватан ортда қолди.

Афгон тууроғига қадам қўқинишми битанок уруш-нинг акс садосини сездик. Ҳамма ёқда қўқонларан одамлар. Гарчи маши-нанинг икки метрли антен-насида дипломатик даҳл-сизлик белгиси — БМТ-нинг мавий ранг байроқ-часи қўқиларча турган бўл-са-да, Жан йўлда дуч кел-ган нарядларга қўқ сиз-киб, тақаллуф қилдилади. Ҳар ҳолда эҳтиёткорлик ақши-да.

Дастлабки уч кунни то-жикистонли қочқоллар ла-гери «Камп-сошти»да ўтказ-дик. Қўқим нарсаларим юрак-бағримни эзиб юбор-ди. Бунинг БМТ вақилигига Шер-фатиманинг Филлипп Лабреве ҳам фаҳмлади.

«Афғонистон Ўзе-бекистоннинг суратчи муҳби-рини нигоҳида», деган су-ратлар қўқгазмаси ташкил эт. — деди у. — Тошқў-ғон, Балхга бор. Шивирғон билан Уҳчинни кўр. Бироқ, машина ҳам, таржимон ҳам йўқ. Лекин, ўзбексан, жур-налистсан, уқдаласанг ке-рак.

Худонинг ўзи ғамхўр — йўлдаги автостанцияда юртдошим, европада қийан-ган ўзбек йигити билан та-нишиб қолдим.

Доктор Фаёз. — Ўзи-нини таништирдим у. — Гос-питалнинг бош шифокори-ман.

Гаплашиб қолдик. Ота-оналари Ғиждувондан, бу ерга 20-йилларда келиб қолган экан.

Тошқўғонга бормоқчи-лигини эшитиб, жиҳдийла-лашди-да, бошини қайчаб қўқди.

— Бир ўзингиз борманг, у ерда босмач қўқ. Юринг, қўқмондон дўстим ҳузурига борманг.

Горизон қўқмондонни ге-нерал Абдусамид бизни қўқиб қўқиб олди. Гапимни тикқат билан эшитди-да, жўқмайиб, соф рус тилида: — Ҳозир мен сента бош босмачнинг ҳамроҳ қилман, — деди.

Хонага соқолдор бир қи-ли — бақувват Амир Шер-Аҳмад кириб келди. Буна-қанги одам билан тўнда уч-таллашиб қўқилган ҳудо ас-расин...

Пастда Шер, Аҳмадининг янги «БМВ» машинаси қўқ-тиб турарди. У ҳақончи-нинг ёнига ўтирди. Мен орқа ўриндиқда, икки ёнма-да — икки автоматчи.

Тошқўғонга жўқиб кет-дик. 60 километр йўқини бир ярим соатда босиб ўтдик. Тошқўғон Хиндикуш тоғининг ҳўшманзари атак-ларига жўқилган экан. Машина шаҳарнинг эри-бурни, чанг қўқаларидан боради...

дунё ердан суратга олиш қўқдай. Машина юриб бор-япти-ку, қўқинилган гоҳ унга сақраб қийиб олиша-ди, гоҳ сақраб тўқилишади. Кузав одамга тўқиб кет-ди. Автомат тўқмуғи би-қинга ботди.

Хиндикушнинг ғўзалли-гини ҳеч нараса билан тақ-қослаб бўлмайди. Афго-нистон — тоғ мамлақати. У шимол-шарқдан жабул-ғарба қараб қўқилган. Биз пўрварш қўқинлар экинзорлар ва боғлар ола-лаб борманг. Уларда деҳ-қонлар қўқимайиб юри-шибди. Ўрта асрдаги син-гарини, омон ҳали ҳам улар-нинг асосий нўқ қўқиб экан.

Қайтишда, Фуружат қиш-логига қираверибда оппоқ қийинган қарияни ўқратдик. Шер Аҳмад ҳўрмат баҳо келтириб, у билан сўраш-ди. Рўқоний Қўқи Азим бизни тавозе билан уйига тақлиф қилди.

Сўқуриб сидирилган, сув сеппилган ҳовли, шинам айвон — ҳаммаси ўзини-за-ғидек. Лекин, қўқга ташла-натиган жойда анъанавий бедана қўқоқлари ўрғига

учта автомат осиб қўқ-либди. Бурчақда танкка қарши отиладиган бир яшиқ снаряд...

кайтдик. Кечки опқат олд-даги чой билан палов бўлди. Қазарманинг бошдан оёқ гилам тўқилган, қатор қи-либ ўрин солганган узун ровонда ётдик.

Ҳаво дим. Вентилятор ҳам иш бермайди. Уйқу қочди. Чекиш учун таша-қирга қикдим. Қўқмондон-нинг ёш аўлатотини Шер-али ёнимага келди.

— Бўёқча юринг, ака... — у мени ўзининг ярим қоронғи хонасига бошлаб боради. Қираверибда яшил, заар илан билан тикилган рамакда фотосурат қўқмон-дон Собтоби ва қўқизангли эркак.

Бу қилиш қўқмондоннинг дўсти, Америка журнали-сти, — тушунтиради Шер-али.

Кейин бурчақда йил-тифт қилиб турган қисқа тўққилли рақияни қўқсатди.

Қаер билан гаплаш-сиз. Қўқул биланим, Ислам-обод биланим, Нью-Йорк биланим, Тошкент билан-им...

У ёқ-бу ёққа яшиқ со-ламан. Бутун бир бата-лига етдиған қўқул-роғ-Деттирўз пулсметлари. «Қалашников» автоматлари, Макаров тўқпончалари, ишқ-ишқ ўқ-дорилар, Де-ворга қатта ғрам сўқ қўқ-йиллибди. Гиламдир, деб ўқладим. Шерали уни ён-га қўқсатди. Ҳанг-манг бўлиб қолдим — «Стингер» экан.

Эдваликка суратга ту-шўрайим, — дедим жўқ-майди у ҳам.

Америка рақетасини су-ратга тушўришга мунаффақ бўлмоқдим. Лой сўқоқ уй жуда қоронғу эди. Менинг шартномада эса «флай-ша»дан, яъни фоточирқ-

дан фойдаланмайман, де-ган жўқиб бор ади. Эрталаб соат 5 да ўй-ғотишди. Мозори Шариф-га қайтадиган вақт бўлган экан. Шералининг эшгит-ни тақиллатдим, у тура со-либ автоматини олади, тўп-понасини белбоғига қис-қириб ташқарига қикди. Уни реактив қўқилма ёнида суратга тушўраман.

...Афғонистонда ҳар бир хонадонда қўқул бор. Тўп-ланган қўқул ўқларча урушга етади. Советларда, Америка, Исроил, Хитой-да таёрланган қўқуллар, кўрган қишининг эги жўқ-жиқиб кетади.

Ушба «Қалашников»ни бозордан 300 афғонийга сотиб олиш мумкин. Модо-мик, сотувчи бор экан, демак, қаридор ҳам йўқ эмас. Мана 24 ёшли афгон йигити билан қилган сўқба-тин. Маълум сабабларга қўқра исмини айтмайман.

— Мен муқождиман. Биринчи марта 15 ёшда қўқилма қўқул олганман. 33 кишини ўқлдиридим.

— Худодан қўқрмайсиз-ми?

— Қўқраман. Лекин қи-ларни ўқлдириганини айт-майман. Юртимга бостириб келганларни. Мен босди-қиларга қаршман.

Бу-тун умрим бўйи улар билан қўқушман...

Бу йигит шўқичалар жа-ҳолат, шўқиналар нафрат-ни қардан олдиқини?

Мен саварим чоғида қўқрок яқин гапларни эшитдим. Мана, эҳбит, ўз ишининг мутаҳассиси Аб-

дўл қодир Ниқойининг гапи:

— Уруш бизга нималар берди? Минглаб шаҳар ва қишлоқлар ёндирилди. Мактаб ва шифохоналар етишмайди, йўқлар, қўқил-лар, заводлар, бутун ирри-гация ишшоотлари тизими вайрон этилди. Ҳозир мам-лакатда 2 миллион ногирон бор.

Миллатнинг гули бўлмиш юз мингга яқин олий маъ-лумотли афгон дунёнинг барча қўқбаларида муқо-жирликда юрибди. Одамлар қадимги қасбдорларни унутдилар. Шу яқини, ахир? Тожиқлар, ўзбеклар билан дин, маданият ва тарихимиз, жўғроғий жўқ-лашшанимизда қўқинача ум-ийлигимиз бор. Биз уруш қилмай, тақрибга алаш-тишимиз, дарёларга электр станциялар қўқинишми, савдо ва савҳатини рино-жантиришимиз керак.

Ҳа, Афғонистонда ақил-тичлик, тотувлик қайфия-тидан одамлар қўқилдик. Аммо бошқа жиҳатини ҳам ҳисобга олмасанимиз ило-жи йўқ. Бу ерда етти ёш-дан 70 ёшгача ҳеч қим-нушнинг унутмаган. Унинг акс садоси ҳамон янграёт-ганчек...

Ўзбекистон ва Қозоғис-тон Президентларини таша-ббус билан август ойи бо-шида Москвада ўққилган учрашув тичлик на ҳам-жиҳатлик сари йўқини олд-ди бўлди. Лекин, бахтга қар-ин Тожикистон — Афго-нистон чегараси ҳозир ҳам нотичин. Аммо, баринор, тичлик на ҳамжиҳатликка эришинишан бошқа йўл йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас.

Рустам ШАҒАЕВ,
УзА махсус муҳбири.
Тошкент — Мозори Ша-риф — Тошқўғон.
Суратлар муаллафнинг

• Шахсий фикр

Биз тарихий кўтаринчилик даврида яшаймиз. Биз-да барқарор, маъмур, модоният, маърифатли ҳу-қуқий жамият қўқриш учун ҳамма объектив омиллар мавжуд.

Ер ости ва усти бойли-лари, қўқай табиий иқлим, меҳнатсевар халқ, жамият-нинг бошқаришда муайян таж-рибага эга бўлган қадрлар, шу омилларни бириштири-б, қўқина, ақил, азалий орав-уқилларнинг асос келадиган жамият сари иш-тилишди. Бу улут вази-фани бақаришда ўзбек мил-лати давлати етакчи, ҳал этувчи роль ўйнайди.

Давлат доимо янги жа-мият қўқинишнинг асосий қу-роли, воситаси бўлиб келган. Ўзбекистон ўз йўқини тан-лади. Бу йўқ машаққатли, аммо зафарли йўқ бўлади. Бу йўқда қўқинчиликлар ва нотекисликлар ҳам мавжуд. Бундай буюқ йўқ-да халқини қалғитишга ҳа-ракат қиладиган, эски ту-зумни қўқсб турли илпоқ-ликларга қўқ уқрадиган га-ниқлар ҳам йўқ эмас. Бунинг устига баъзи одамларнинг-нинг қўқайдиғи, миллат манфаатидан, ўз манфаа-тини устуна қўқийш, манса-бларини сунистеъмол қўқий-ларни республикамиз истиқ-болни йўқдаги қўқларидир. Бу муаммоларни соҳибта-дамлик билан енгитиш муста-қам давлат бошқарувини яратишнинг тақозо қилади.

Бу самарали давлат тиз-мининг, унинг қўқилмасини шакллантириш демақдир. Ҳозирги кунда давлат-нинг муқим вазифаси. Бу фуқаролар эркинлигини, хавфсизлигини таъминлаш-дир.

Шаклланиш жараёнида ҳаммаимиз фаол қатнаша-ётган давлатчилик, рес-публикада яшовчи ҳамма миллат ва элларнинг, таба-қаларнинг манфаатини инобатга олган ҳолда фа-олият юритишни керак. Бу манфаатларини нигоҳатга олиш ҳокимият мустақам-лигининг асосий таъмин-лидир. Ҳўш, қандай таъмин-лидир. Бу мустақамликнинг амалда таъминлайди?

ТИРТИНЧИДАН. Совет Иттифоқининг тарқалиб ке-тиши, унинг тарқилиб ки-риган халқлар сиёсий ҳаётида тўб ўзгаришларга олиб келди, қўқина собиқ совет республикаларида, ми-нақаларда халқлар жожа-ролар гирдобига кириб кетдилар, Россияда ҳоқи-мият ниқирэзи юзага кел-ди. Бизга қўқини бўлган Тожикистон эса биродар-қўқинлиқ урушга мўқабол бўлди. Бу ҳодисаларни қу-латарганимиз, уларнинг бош сабаби табиат на жа-мият тараққиётининг асо-сий қўқонларидан бири — норисийлик нигоҳатга оли-

маганлигини қайд этамиз. Норисийлик ва давомий-лигини сақлаган ҳолда ри-вожланиш, муваффақиятли, ҳақини, диалектик тарақ-қиёт бўлади. Тарих, исно-нийлик, жамият ривожлани-шида бу ворислик, давомий-лик янги тафаккур, янги гол, янги мафкура, янги дастурда ўз ифодасини то-пади. Чунки жамият қўқон-лари онг, ирода, мафку-рани субектлар, шахслар фаолиятида амал қилади. Шунинг ҳам таъқиллаш ке-ракки, янги тараққиқларвар-ға ўз навабатида жамият тараққиётининг объектив заруратидан келиб қикди.

Бу гол асримизнинг 50-йилларида Ғарбий Европа ва АҚШда кенг қўқамда тарқалган бўлиб, халқ ом-масининг иккинчи жаҳон урушидан кейин айнавий идеаллардан совуганини билдирди. Бундан ташқа-ри «мафкурасизлаштириш» тоталитар мафкура — мар-ксизм-ленинизмга қарши қар-ратилган сиёсат ва жараёни эди. «Мафкурасизлашти-риш»нинг яна бир маъноси шуки, мафкуранинг икти-моий-муносабатларни би-рлаштирувчи тартибга со-лашувчи пазифаси тобора то-райиб боради, унинг ўрнига амалиёт фалсафасининг ус-тиборлиғи қарор топаётга-нини билдирди. Биноба-рини, «мафкурасизлашти-риш» умуман гоъвий ҳа-ётни инкор этиш эмас, чунки жамият тафаккур-сиз, гоъсия бўлиши мум-кин эмас.

Ҳаммамиз кўриб туриб-мизки, тарихий жараён-ларини ўз вақтида пайқа-олиш қўқилиятига эга бўл-ган Президентимиз Ислам Каримов халқимизга аниқ, равшан илмий асосланган дастурни тақдим этилди.

ИККИНЧИДАН, ҳар қан-дай давлатнинг иқтисодий, моддий базаси бўлиши керак. Социалистик дав-лат ҳўқалиқни бевосита марказлаштирилган режа асосида маъмурий тарзда бошқаради. Давлат ҳамма бойлиқларнинг эга-

си, яққа ҳоқими эди. Бун-дай ҳолат муайян фауқу-лодда тарихий-сиёсий ша-роитда керак эди ва ло-зин бўлган натижаларни берди. Тарихий тажриба бу — давлат томонидан ҳўқалиқни бевосита, жо-рий бошқариш, ўзоқ муд-датда доимий тарзда ўзи-ни оқламаганигини қўқ-сатди. Бундай усулда меҳнатқиллар муқимдан, жамоа бойлиқларидан бе-ғоналашдилар. Фуқаролар томонидан жамият бойлиғи-га, муқимга бефарлик му-носабатини шаклланди. Бу беғоналашув давлат муқимни ўқирлаш, талғо-тарож қилиш, ҳўқасизлик қа-баби иллатларини пайдо қи-лади. Жамиятга, қишлоқлар турмуш тарзига улкан за-рар олиб келди. Давлат ап-

